

This question paper contains 3 printed pages]

O—15—2017

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

M.A. (Distance Education) (First Year) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2017

राज्यशास्त्र

Paper-II

(भारतीय शासन आणि राजकारण)

(Tuesday, 9-5-2017)

Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.

Time— Three Hours

Maximum Marks—80

N.B. :— (i) पहिला प्रश्न अत्यावश्यक आहे.

(ii) प्रती प्रश्न गुण संख्या (20).

(iii) तात्वीक भाग प्रश्न संख्या (4).

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (अत्यावश्यक) : 20

(अ) प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा : 5

(1) मानवी हक्क दिन कधी साजरा केला जातो ?

(2) मुलभूत हक्कांच्या संरक्षणाची मुख्य जबाबदारी कोणाची असते ?

(3) सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना केव्हा झाली ?

(4) घटनेतील कोणत्या कलमात कार्यकारी मंडळाची तरतूद केलेली आहे ?

(5) राज्यसभा हे भारतीय संसदेचे कोणते सभागृह म्हणून ओळखले जाते ?

(ब) रिकाम्या जागा भरा : 5

(1) लोकसभेचा कार्यकाल.....एवढा असतो.

(2).....ही घटनादुरुस्ती दिवाणी दाव्याबाबत केली गेली.

(3) उपराष्ट्रपती पदाचा कार्यकाल.....असतो.

(4).....च्या कायद्याने प्रांतिक कायदेमंडळाच्या अधिकारात वाढ करण्यात आलेली आहे.

(5) राज्यसभेची सदस्य संख्या.....एवढी आहे.

P.T.O.

(क) योग्य तो पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा :

5

- (1) भारताने.....शासनपद्धती स्वीकारली आहे.
(अध्यक्षीय, संसदीय, हुकुमशाही)
- (2) भारताची न्यायव्यवस्था.....स्वरूपाची आहे.
(एकात्म, दुहेरी, तिहेरी)
- (3) राज्यसभा हे.....सभागृह आहे.
(स्थायी, अस्थायी, फिरते)
- (4) प्रास्ताविक हा संविधानाचा.....आहे.
(गाभा, अर्थ, मन)
- (5) अर्थविधेयक प्रथम.....या सभागृहात मांडतात.
(राज्यसभा, लोकसभा, विधानपरिषद)

(ड) 'अ' स्तंभ व 'ब' स्तंभातील वाक्याच्या जोड्या लावा :

5

'अ' स्तंभ

'ब' स्तंभ

- (1) कायद्यापुढे समानता (अ) कलम 18
- (2) भेदाभेद करण्यास बंदी (ब) कलम 17
- (3) समान संधी (क) कलम 14
- (4) अस्पृश्यता समाप्ती (ड) कलम 16
- (5) पदव्यांची समाप्ती (ई) कलम 15

2. खालीलपैकी एका निबंधवजा प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (शब्दमर्यादा 3000 ते 4000) : 20

- (1) भारतीय राज्यघटनेच्या वैशिष्ट्यांची सविस्तर चर्चा करा.
- (2) केंद्रिय मंत्रिमंडळाची रचना सांगून अधिकार स्पष्ट करा.

3. खालील कोणत्याही दोन लघुत्तरी प्रश्नांचे संक्षिप्त स्वरूपात उत्तर लिहा (शब्दमर्यादा 1500 ते 2000):

- (1) केंद्र-राज्यातील प्रशासकीय संबंध स्पष्ट करा.

- (2) लोकसभेचे अधिकार व कार्ये लिहा.
 - (3) राष्ट्रपतीचे घटनात्मक स्थान सांगा.
 - (4) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकारक्षेत्राची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा लिहा :
- (1) बंदी प्रत्यक्षीकरण
 - (2) मुलभूत अधिकार
 - (3) महाभियोग
 - (4) अर्थविधेयक
 - (5) धार्मिक स्वातंत्र्य
 - (6) कायद्यापुढे समानता.